

Wat wij als Augustijnen kunnen toevoegen aan een 'normale' middelbare school is op de eerste plaats: goed onderwijs geven. Voor sommige leerlingen zal het een extra jaar brugklas kosten om de achterstand in te halen. Er wordt bij ons niet gesjoemeld met cijfers! Een goede ondergrond wordt belangrijker geacht dan het behalen van een papiertje.

DE THOMAS A VILLANOVASCHOOL IN SUSWENI VAN START

Door Paul Clement

Zestig jaar geleden gingen de eerste Nederlandse Augustijnen naar het toenmalige Nederlands Nieuw-Guinea, als missionaris. Nu zijn er levendige katholieke kerkgemeenschappen, onder andere rond een flinke groep Augustijnen (Op 1 augustus 2011 telde die 29 plechtig geproefste, 21 tijdelijk geproefste medebroeders, 11 novicen en 5 mannen die een jaar kennis komen maken). In 1963 werd Papoea een Indonesische provincie. Vanaf dat moment werden mensen van overbevolkte eilanden overgeplaatst naar het vruchtbare, dun bevolkte Papoea. Indonesië is het land met de meeste moslims ter wereld. Maakten de moslims eerst 5 procent uit van de bevolking van Papoea, nu is dat 45 procent. Ongeveer de helft van de medebroeders en de helft van de bevolking zijn etnische Papoea's. Maar zij worden een minderheid. Het aantal transmigranten en moslims zal toenemen. In de dorpen vind je overwegend etnische Papoea's, in de steden overwegend transmigranten.

Papoea zelf is zeer rijk aan delfstoffen, maar het grootste deel van de opbrengst gaat naar Indonesië en naar de rijke landen. De Papoea's zelf voelen zich achtergesteld in mogelijkheden om zich sociaal en via onderwijs te ontwikkelen. Daar komt bij dat zij van huis uit arm zijn, maar dat er in de bossen voedsel genoeg is en ze dat maar voor korte tijd en voor een kleine gemeenschap hoeven te verzamelen. Dat bevordert niet de inspanningen om veel te plannen en zich verder te scholen. Grote problemen zijn ook: de slechte vervoers- en communicatiemogelijkheden en vooral de corruptie die onder hoog en laag in heel Indonesië heerst.

Velen maken zich boos over de rijkdommen die niet ten goede komen aan Papoea zelf. In het groot en in het klein (en zelfs zo nu en dan ook in onze Augustijnengroep) leeft bij Papoea's de vrees dat zij overheerst of niet gehoord worden door mensen die niet "van ons eiland, onze overtuiging" zijn.

AUGUSTIJNSE SCHOOL IN SUSWENI

Er is een drietal redenen te geven waarom wij, Augustijnen, in Susweni (bij Manokwari, in Papoea) met deze school zijn begonnen.

Ten eerste: in de Augustijnenorde heeft scholing en vorming altijd een grote plaats ingenomen. In Papoea hebben wij onze sporen verdiend door in diverse plaatsen onderwijs (o.a. in het kader van de bisdommen) te ondersteunen, zowel op het gebied van de scholing als op dat van internaten voor jongens en voor meisjes, en wel vooral voor hen die uit het 'binnenland' kwamen. Denk daarbij aan het Petrus van Diepen Seminarie, de Augustinusschool in Sorong, de internaten aldaar.

Ten tweede: onze groter wordende Augustijnengroep heeft

Met grote huiver voldoe ik aan het verzoek van de redactie van Augustijns Forum en van Ton Tromp in Papoea om een artikel te schrijven over de Thomas a Villanovaschool in Susweni, Papoea. Ik ben daar een paar keer geweest en ik heb ook schriftelijke informatie gekregen, maar in een artikel als dit sla je al gauw de plank mis doordat je geen ervaring aan den lijve hebt, en dan doe je de complexe leef- en werksituatie van ginds tekort. Dat kan tot pijnlijke opmerkingen leiden voor de betrokkenen! Schrijven kan dan modder zijn en zwijgen goud. Daarom geef ik - hier en daar in mijn woorden samengevat - hun informatie weer.

Mijn informanten zijn Ton Tromp en Paulus Ulipi.

Ton Tromp woont daar al meer dan veertig jaar en groeide uit tot de spil van de Augustijnengroep: hij weet meer over de geschiedenis en de constellatie van Papoea dan de meeste inwoners. Op dit moment is hij de 'bougie in de motor van onze Papoeagroep', rector van de school en docent Engels en antropologie.

Paulus (Jaap) Ulipi, 34 jaar geleden geboren in Manado, in 2010 plechtig geprofest, is een van de stutten en steunen van Ton. Hij is docent Engels en godsdienst/morele vorming aan de school, en is inmiddels begonnen aan zijn laatste afrondende studiejaar. Hij schreef een enthousiast artikel als antwoord op de vraag waarom wij, Augustijnen, zo betrokken zijn bij het onderwijs.

duidelijk behoefte aan een 'eigen werkterrein', een eigen gezicht, waaraan een convent kan werken. We hadden noodgedwongen te veel eenmansposten, voornamelijk in dienst van het bisdom, maar er is een kerkgemeenschap nodig ter ondersteuning, dat is breder.

En ten derde, misschien wel als voornaamste reden: de emancipatie, de ontwikkeling van de achterblijvende en/of achtergestelde Papoea's van de binnenlanden vraagt om veel betere scholing en vorming.

Papoea kent een basisschool van zes jaar (ook in de meeste dorpen aanwezig); een junior high school van drie jaar (in grotere plaatsen aanwezig) en een senior high school van drie jaar (dun gezaaid). Daarna stromen enkelen van de besten door naar vervolgonderwijs.

In het dorpje waar Paulus Ulipi zijn pastoraal-stage liep, is een lagere school. Daar vielen veel lessen uit omdat de leraren meer niet dan wél op school aanwezig waren: zij bleven lange tijd in de stad om - zoals zij zeiden - wat schoolzaken te doen, cursussen te volgen en hun salaris op te halen. Leerlingen gingen over of kregen hun diploma zonder dat ze aan de voorwaarden voldeden. Dat ging zo door, zodat er leerlingen van de junior high school kwamen die nog geen Bahasa Indonesia konden lezen.

Op veel scholen krijgen leerlingen hun diploma, als de ouders de salarissen van de leraren wat aanvullen... Veel leerlingen zijn ook niet gemotiveerd om te studeren: hun moreel is niet goed, ze zijn te lui, worden niet gestimuleerd door hun ouders; hun leraren gooien er met de pet naar en geven het slechte voorbeeld; er heerst veel corruptie en weinig onderlinge solidariteit; er moet niet alleen kennis overgedragen worden, maar er moeten complete mensen gevormd worden.

Onderdeel daarvan is goed onderwijs en een goede vorming op godsdienstig gebied om sterk te staan bij alle veranderingen en bij een minderheidspositie in religieus opzicht. Doel van het onderwijs moet ook zijn, dat de leerlingen gaan bijdragen aan het maatschappelijk welzijn en aan de menselijkheid. Veel Papoea's krijgen niet de waardering die zij zouden kunnen verdienen, niet de kans zich te ontwikkelen, hun stem te laten horen waar de beslissingen vallen en op te komen tegen het weghalen van hun eigen grondstoffen.

ONDERWIJS IN INDONESIË

Bijna alles in Indonesië - en dus ook het onderwijs - is een probleem, maar er wordt niet zo'n probleem van gemaakt. Dat kan ook moeilijk anders in een land dat 5.500 kilometer breed is, uit 13.000 eilanden bestaat, waarvan maar liefst 7.000 bewoond, met 240 miljoen inwoners. Ieder jaar komen er 4 tot 5 miljoen Indonesiërs bij! Als men nu al tegen een enorme achterstand in het aantal leraren, schoolgebouwen en leermiddelen aanhikt, wat dan te doen voor die miljoenen

Paulus Willem Ulipi (in de wandel: Jaap), Ton Tromp, Gabriel Dorisara en Taroreh.

nieuwkomers elk jaar? Officieel moet de overheid 20 procent van het nationaal budget aan onderwijs besteden, maar men komt nauwelijks tot 8 procent. Ministers van Onderwijs weten het vaak ook niet en veranderen dus om de zoveel jaar het curriculum. Een buitenkansje voor de mensen die ervoor mogen zorgen dat er weer zoveel miljoen verplichte leerboeken op de markt komen.

Men hinkt op twee benen: het Amerikaanse en het Europese onderwijssysteem. Lager onderwijs op Europese leest, universitair onderwijs op zijn Amerikaans. Het middelbaar onderwijs is gado-gado (van alles wat): Drie jaar algemeen vormend onderwijs en vervolgens een bovenbouw van weer drie jaar.

Dertig jaar geleden deed men het vakonderwijs weg op de junior high school. Dat betekent dat iedereen negen jaar algemeen vormend onderwijs krijgt. De vakscholen op de 3-jarige bovenbouw zijn niet dik gezaaid. De meeste kinderen en hun ouders kiezen dus voor een algemene school, die voorbereidt op de universiteit of hoger beroepsonderwijs, de SMA (Sekolah Menengah Atas), zoals de Villanovaschool in Susweni, Manokwari.

ONDERWIJSKWALITEIT

De kwaliteit van het onderwijs in Indonesië verschilt sterk. In de steden op de grote eilanden Java en Sumatra is het goed, ook op de openbare scholen. In de dorpen in het diepe binnenland van de zogenaamde buitengewesten zoals Papoea zijn er slechts één à twee leraren voor zes klassen. Er is daar een groot tekort aan boeken en leermiddelen.

Om ieder jaar de grote toevloed van leerlingen te kunnen opvangen, moeten er zo weinig mogelijk leerlingen blijven zitten. Kinderen slagen vaak voor een staatsexamen van de lagere of middelbare school zonder dat ze (ongelogen!) goed kunnen lezen, schrijven of rekenen. Ook deze kinderen stromen met een diploma in de hand door naar het voortgezet middelbaar onderwijs. Maar ze vallen binnen korte tijd af en krijgen de status D.O. (drop out).

Velen willen, hoe dan ook, naar het hoger beroeps- of universitair onderwijs, om maar een graad en enkele letters bij de naam te krijgen. Die titulatuur wordt te pas en te onpas gebruikt: je kunt bijvoorbeeld naar een bokswedstrijd kijken tussen ir. X en drs. Y. Men gaat eerder voor een diploma dan voor kennis. Ouders zetten vaak alles op alles: gaat een leerling niet over of slaagt h/zij niet, dan wil het wel eens gebeuren dat ouders het schoolgebouw komen vernielen, een leraar een paar klappen geven, zijn motorfiets onklaar maken. Om dit soort soesa te voorkomen laten nogal wat scholen de leerlingen maar overgaan en slagen. Dan is men er van af. Het moge duidelijk zijn dat deze abiturienten in de particuliere sector niet aan de slag komen; de bedrijven nemen hen niet aan. Velen worden dan als rijksambtenaar aan werk geholpen, want iedere streek

De nieuw gebouwde Senior High School.

heeft 'recht' op zoveel plaatsen bij de overheid (Dan is je kostje en dat van je familie gekocht). Een vicieuze cirkel, want ook uit deze groep worden er weer als onderwijzer aangesteld in veraf gelegen dorpen. Met name de autochtone Papoea's worden van dit systeem de dupe.

AUGUSTIJNSE TOEVOEGING AAN 'NORMALE' SCHOOL

Wij, Augustijnen, zijn nu toch weer met een algemeen vormende middelbare school gestart en niet met een school voor vakonderwijs, omdat aan het bouwen van een school voor vakonderwijs een veel duurder prijskaartje hangt. Maar vooral omdat zo'n school voor lager beroepsonderwijs nauwelijks leerlingen trekt. Jammer, maar waar. Mentaliteitsverandering moet op een ander niveau plaatsvinden en wel binnen overheid en gezinnen. Bovendien zijn de Papoea's dan nog niet opgeleid om als ambtenaar binnen het overheidsapparaat te gaan werken of in de hogere functies binnen de particuliere sector van bijvoorbeeld de mijnbouwondernemingen: zij schudden hen wel uit, maar kijken eigenlijk op hen neer. De beleidsbepalende banen zijn voornamelijk gereserveerd voor Indonesiërs, afkomstig van andere eilanden.

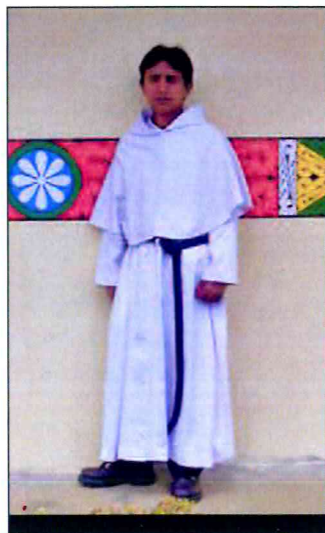
Wat wij als Augustijnen kunnen toevoegen aan een 'normale' middelbare school is op de eerste plaats: goed onderwijs geven. Daarvoor moeten we wel een paar stappen terug en in de eerste klas beginnen met stof die deze jongeren vanaf een jaar of veertien eigenlijk al jaren daarvoor op de andere scholen gehad zouden moeten hebben. Bovendien zijn velen gewend ongestraft te kunnen spijbelen en kunnen ze geen discipline opbrengen. Ook dat moet af- c.q. aangeleerd worden. Voor sommige leerlingen zal het een extra jaar brugklas kosten om de achterstand in te halen. Er wordt bij ons niet gesjoemeld met cijfers! Een goede ondergrond wordt dus belangrijker geacht dan het behalen van een papertje.

Maar op de tweede plaats is ook belangrijk dat een goede sfeer tussen de docenten en onder de studenten bevorderd wordt. Daaraan werken we en we hopen dat iedereen goed gemotiveerd is en op elkaar en op zijn/haar toekomst betrokken. Zoals op zoveel plaatsen moet men er ook hier trots op zijn deel te mogen uitmaken van de Villanovaschool. En men moet als docent en student meehelpen de school vorm te geven. Daarom is bij ons het maximaal aantal studenten per klas 25; werken we uitsluitend met gekwalificeerde docenten en moeten de studenten bereid zijn extra (huis)werk en andere taken te verrichten. We onderhouden een regelmatig en goed contact met ouders en familie. Soms lukt dat niet en ontspoort een leerling, mede omdat zijn jeugd en achtergrond slecht waren.

DE EERSTE SPADE IN DE GROND

Nadat de Augustijnen samen tot deze school besloten hadden,

Paulus Willem Ulipi, gewoonlijk kortweg Jaap genoemd.

heeft Ton Tromp met veel energie, met veel sponsoracties, overleg en heroverleg en heroverleg, slalomend tussen de moeilijkheden, de corruptie (vormde 50 procent van de bouwkosten) en de na-ijver, eind 2009 de eerste spade in de grond gestoken van de twee hectaren die voor de nieuwe senior high school op een paar kilometer afstand van Manokwari bestemd zijn. Zij ligt in het gebied waar een nieuwe wijk gepland was. Het doel was om - vooral, maar niet exclusief - Papoealeerlingen uit de kleine dorpen van het binnenland de kans tot scholing en vorming te bieden. Dat is gelukt. Er is behoefte aan een katholieke school in dat gebied, zodat de katholieke kerk naar verhouding kan bijdragen aan het leven in Papoea en de evangelische waarden beter kan uitdragen. Op 16 juli 2010 kregen de eerste, ruim 50 leerlingen die kwamen opdagen, in twee eerste klaslokalen les. Er waren toen zeven klaslokalen, dertig computerunits, een bibliotheekruimte, een opslag voor boeken, een kantoor voor de rector (Ton Tromp), een kantoor voor de (bekwame, elders gepensioneerde) directeur, een schooladministratie, een lerarenkamer, een flink aantal toiletten, een 'motorhok' voor de generator, een opslagplaats voor schoonmaak- en tuinwerktuigen en een kloostertje. Drie klaslokalen waren in gebruik als internaat voor jongens (twee slaapzalen, een eetzaal). De internaatkinderen studeerden in een klaslokaal. Een deel van de oude bouwkeet functioneerde als keuken voor het internaat. Op diverse manieren werden behuizingen geïmproviseerd voor het schoolpersoneel. Bij het kloostertje (een pijpenla van 5 bij 41 meter) is een huis gebouwd (7 x 11 m.) door een overheidsdienst (subsidie). Dat huis werd gebruikt als meisjesinternaat, en bewoond door onze docente wiskunde als internaatleidster en zes meisjes.

SCHOOLVERZUIM BETEUGELD

Binnen enkele maanden werd duidelijk dat het aantal absentes hoog was. Op de junior high schools in de stad Manokwari, en meer nog in de plekken in het binnenland waar zo'n type school bestaat, is het klaarblijkelijk gewoonte dat men ongestraft zo maar een tijdje van school kan wegblijven zonder dat dat gevolgen heeft voor de cijfers die men behaalt. Niet alle ouders werken op dit gebied mee, en denken dat een tijdje afwezigheid toch moet kunnen. Via huisbezoek en ouderavonden proberen we een iets andere mentaliteit in te brengen. Hoe dan ook, worden de teugels strak gehouden, dan laat een niet onbelangrijk aantal leerlingen het afweten en verdwijnt. Sommigen die het al te bont maakten, zijn door ons weggestuurd. Het valt overigens op dat de minder pientere kinderen het eerst uit eigen beweging afhaken. Hiermee is aan de toekomstige leerlingen en hun ouders aangegeven waar onze school voor staat, en dat er met discipline

Paulus Willem Ulipi doceert Engels en religieuze vorming aan de Senior High School.

gestudeerd moet worden. Om onder andere deze reden moet onze school straks 'gezocht' worden.

Inmiddels is er een groot jongensinternaat gebouwd met een capaciteit van 100 kinderen. Voorlopig moeten we daar een stevige houten muur in bouwen, om daarachter meer meisjes ongestoord te kunnen opnemen; enkele kamers daarvan moeten geschikt gemaakt worden als badkamers, studiezaal, recreatie en eetzaal. We zijn nog op zoek naar stevige leiding, al worden we op dit moment geholpen door docenten die zich extra willen inzetten.

Binnenkort worden nog vier praktijklokalen voor exacte vakken gebouwd, een multimedia room, een betere behuizing voor de bibliotheek en een huis voor de conciërge/nachtwaker en zijn gezin. Vervolgens dient ook de behuizing voor enkele docenten aangepast te worden, zodat ze uit de kantoren en opslagplaatsen van de school naar een meer geschikte plek kunnen verhuizen. En dan, over een paar jaar (?) nog eens een aula, waar ouders ontvangen kunnen worden, waar gesport kan worden (badminton, zeer populair in Indonesië), toneeluitvoeringen gegeven kunnen worden, enz.

PRIJZEN ONBEREKENBAAR

De prijskaartjes die aan deze projecten hangen kunnen nog niet ingevuld worden, want prijzen zijn onberekenbaar. Zo ging laatst de prijs van bijv. een zak cement plotsklaps van 75.000 roepia naar 85.000 (al met korting). Waarom? De prijs van het vershippen van een container van Surabaya naar Manokwari was tot nog toe 14 miljoen, maar de scheepvaartmaatschappij maakte er overnight 21 miljoen van, omdat de overheid zonder enige kennisgeving vooraf geen subsidies meer verleent voor de brandstof voor het scheepvaartverkeer. Een hoop aannemers die aan overheidsprojecten werken zitten in de boot, want men kan zijn begroting niet meer aanpassen. Wat krijg je dan? Dan gaat men met mindere kwaliteit werken of, nog erger, men doet drie zakken cement in plaats van vier in de betonmolen... Dit alles gaat dus alleen maar over nieuwbouw. De exploitatie van de school is een apart verhaal. De vaste kosten (salarissen, honoraria, elektriciteit, e.a.) gaan het bedrag dat aan schoolgeld binnenkomt ver te boven. Dat komt natuurlijk ook omdat in zo'n eerste jaar het aantal leerlingen nog gering is. Per maand is er ongeveer 20 miljoen roepia tekort (2000 euro). Voor een deel wordt dit tekort opgevangen door de studiebeurzen die de donateurs (en ook mensen hier in Indonesië) beschikbaar stellen, deels wordt het tekort aangevuld door de Orde van de Augustijnen.

Er wordt ook geprobeerd om studiebeurzen te verkrijgen bij enkele internationale olie- en mijnbouwondernemingen die actief zijn in de streken van herkomst van de kinderen, maar tot nu toe nog zonder resultaat.

EEN MARCHING BAND

Al deze gebouwen moesten natuurlijk voorzien worden van de nodige inventaris: tafels, stoelen, banken, stapelbedden, leermiddelen, kantoorbenodigdheden, keukengerei, schoonmaakspullen, tuingereedschap, schoolborden, wandkaarten, noem maar op. In Indonesië is een schooluniform verplicht, zelfs in verschillende soorten: onze kinderen hebben twee nationale kostuums (wit overhemd, lichtblauwe broek of rok), een kostuum met een batik shirt (het schoolpak), een sporttenue. Deze kleding wordt door de school aangeschaft en aan de kinderen doorverkocht. Sommigen betalen contant, anderen doen een jaar over de afbetaling. Schoolboeken zijn door de school aangeschaft en worden gratis verstrekt. Als men naar een hogere klas gaat of van school afgaat, moeten deze boeken natuurlijk teruggegeven worden. De kosten van de aanschaf van deze boeken bedroeg ongeveer 100 miljoen roepia. We zijn in Manokwari de enige school die leerboeken gratis ter beschikking stelt.

Op andere scholen moeten de kinderen daar zelf voor zorgen, met als gevolg dat er maar een paar een boek voor de neus hebben, en dat enorm veel tijd verdwijnt met overschrijven op het bord en (fout) overschrijven door de leerlingen, etc.

Er is ook een heuse marching band aangeschaft. Er zijn twee instructeurs uit Manado (Noord-Sulawesi) overgevlogen om een maand lang de leerlingen het klappen van de zweep (marcheren, blazen, trommelen, een cimbaal bespelen, een tuba sjouwen, de majorette zijn) te leren. Op 2 mei was het Nationale Onderwijsdag, de leerlingen gingen voor het eerst de straat op, Manokwari hoorde ervan op. De aanschaf van deze instrumenten en de bijgaande uniformen was een beetje een rib uit het lijf, maar iedereen heeft er plezier in, en zo'n marching band werkt ook uitnodigend en trekt hopelijk nieuwe leerlingen. Er is een cementen basketball-court aangelegd waarop gespeeld kan worden; behalve basketball, ook volley en futsal. De 'Basketball Gouverneur Cup' werd dit jaar door onze eerste klassers tegen oudere jongens van andere scholen gewonnen! Maar binnenkort moet onze school ook gaan opvallen door de academische resultaten van onze eindexamens.

MOEDIGE START

Inmiddels zijn 70 kandidaat-leerlingen (90 procent van hen is autochtoon Papoea) getest en aangenomen. Ze hadden hun staatsexamen op wel twintig verschillende junior high scholen gehaald, tot diep in het binnenland, tot in Jayapura en Fak-Fak. Vier van hen zijn zonder meer aangenomen, omdat ze van andere plaatsen kwamen en de boot (die maar eens in de 14 dagen vaart) niet konden halen; drie haalden een voldoende; het gemiddelde cijfer van de overigen was 3,7. Sommigen zijn best pienter, maar missen ondergrond. Die moeten wij hun dan via bijlessen geven. Dat vereist extra discipline, inspanning en huiswerk (en dat zijn ze lang niet altijd gewend!) en dus ook extra aandacht van leerkrachten en begeleiders.

We werkten het eerste jaar met een team van twaalf docenten, onder wie vier vrouwen. Vier augustijnen, twee docenten met een vaste aanstelling, en de overigen als 'honoraire kracht'. Nu zijn er meer vast aangesteld. Kortom, een moedige start die veel financiële ondersteuning vanuit Nederland vraagt. Daarvoor staat rekening nr. 86 65 07 t.n.v. Missiebureau Augustijnen, Utrecht open, onder vermelding van 'Susweni'.